

Дневни лист: Интервју са првим замјеником високог представника Тамиром Васером

Разговарао: Антун Мркоњић

Дневни лист: Сви се углавном слажу да је недавни социјални бунт врло оштро упозорење властима. Међутим, све је мање грађана на улицама. Слажете ли се с тврдњама неких посматрача да су демонстранти заправо разбијени и разједињени од владајућих елита. Шта очекујете до избора, хоће ли бити нових масовних протеста?

Тамир Васер: Недвосмислено смо се сви увјерили и видјели једно јасно незадовољство грађана стањем у економији, застрашујуће распрострањеном корупцијом, криминалом, једном ријечју, врло тешким животом и сиромаштвом у земљи. То су ствари које сам и ја видио и раније, заправо, током ових двије и по године колико сам боравио у БиХ. Људи на свим странама траже начин како притиснути власт на одговорно понашање, односно како боље живјети. Рекао бих да бројке демонстраната нису прави одраз или слика незадовољства у држави. Охрабрује што су демонстранти ипак успјели да остваре неке од циљева. Наиме, у неким кантонима су скупштине укинуле различите привилегије и накнаде, дакле, оно што су назвали “бијели хљеб”. Мислим да политичари у години избора не би требали и не би смјели да се оглуше о јасне захтјеве демонстраната.

Дневни лист: Поједини полицијски челници и стручњаци сматрају да је паљењем зграде Предсједништва БиХ заправо почињено

кривично дјело тероризма па да је чак био и државни удар. Да ли би у САД-у такав чин био третиран као тероризам?

Тамир Васер: Као што је високи представник нагласио, паљење зграде Предсједништва као и зграда кантоналне и општинске власти није био државни удар. Потребно је разјаснити које законе треба примијенити у овако озбиљним случајевима. То је очигледно на тужиоцима и полицији да процијене, да испитају све чињенице како би се добио одговор на питање: шта се, заправо, догодило и која је била стварна намјера, ко је то евентуално испланирао и координисао. Након утврђивања свих појединости, несумњиво је да онда тужиоци одлучују шта даље и како ће се случај законски третирати.

Дневни лист: У БиХ се против тероризма бори највише СИРА. Та је полицијска агенција по неким тумачењима задужена за осигурање унутрашњости зграда државних институција. Како коментаришете тврдње министра безбједности да је директор СИРА-е одбио да пошаље специјалну јединицу да заштити Предсједништво БиХ?

Тамир Васер: Морам отворено да кажем, оно чему смо били свједоци прије неколико година у нападу на америчку амбасаду у Сарајеву као и током протеста пред Парламентом БиХ око ЈМБГ-а, нажалост, недвосмислено указује на недостатак координације између полицијских тијела и институција у земљи. По мом суду сада би требало сагледати какве су могућности да полицијске агенције у кризним тренуцима, и не само тада, успоставе бољу и ефикаснију сарадњу и ефикасну међусобну подршку. То посебно вриједи за практичне полицијске ангажмане. Ја мислим да је ту координацију могуће подићи на значајно виши ниво и по постојећим законским прописима. Чини ми се да су у том контексту нужни конкретни оперативни разговори и планови. Кад то кажем, онда желим да јасно одбацам било какву продужену политичку дебату о томе ко треба да реагује, када и ко је одговоран за брзу реакцију.

Дневни лист: Пропао је још један покушај повјереника Штефана

Филеа да помогне домаћим лидерима око случаја “Сејдић и Финци”. Које, по Вама, снаге не желе договор, јесу ли то оне које траже посебна изборна подручја или оне снаге које панично заговарају централистичко уређење у ФБиХ, односно у држави БиХ?

Тамир Васер: Ја нисам био дио тих разговора и мени је немогуће просуђивати и оцјењивати понашање и ставове било које преговарачке странке, односно политичке странке.

Дневни лист: Неки сарајевски кругови оптужују Штефана Филеа да помаже Хрватима да кроз случај “Сејдић и Финци” заокруже свој ентитет. Препознајете ли Ви такву завјеру повјереника Филеа?

Тамир Васер: Мислим да су напори европског повјереника Штефана Филеа били велика и несебична помоћ како би олакшао преговоре између политичких актера у БиХ око европских питања и осигурања довољног броја гласова у Парламенту БиХ како би се дошло до рјешења и усвојиле уставне реформе. Сматрам да је кључно ипак доћи до потребног броја представничких руку и по мени је сада потребно да можда иде мало шире од стриктног питања или пресуде у случају “Сејдић и Финци” и усагласити аранжман који би могао да задовољи захтјеве и жеље свих страна у том процесу. Такође, не вјерујем да је постојао неки посебан приједлог који је дошао директно из ЕУ-у тако да домаће политичке странке треба саме да нађу начин и дођу до компромиса.

Дневни лист: За Вас се тврди да сте сјајно упознати са стањем у Мостару па тако и у ФБиХ, односно држави БиХ. Имате ли можда неки нови приједлог за Мостар? Како видите устројство тог града?

Тамир Васер: Ми видимо у Мостару проблем званичника који не преузимају своје обавезе и крајње неодговорно рјешавају проблеме грађана који их бирају. Град је затрпан отпадом, дјеца имају проблем како стићи до школе. Такође, у кантону смо били свједоци неизбора полицијског комесара што се на

драстичан начин осјетило 7. фебруара током насиља. Желим отворено да кажем, двије најјаче странке, ХДЗ БиХ и СДА, морају у страну да гурну неприхватљиву реторику којом се тренутно служе и морају да уложе знатно више напора и преузму одговорност и фокусирају се на трагање за рјешењем за одлуку Уставног суда БиХ. Тај се проблем напokon мора ријешити, одлука Уставнога суда је обавезујућа. На столу се и даље налази оквирни документ, неке су га странке прихватиле и он је и даље отворен за све нове приједлоге који би помогли да се дође до договора. Посебно ХДЗ БиХ и СДА имају одговорност и ако те двије странке имају неке друге приједлоге, они су добродошли, ми смо свакако спремни да размотримо све квалитетне опције. Наравно, подразумијева се, све у складу са одлуком Уставног суда БиХ.

Дневни лист: Па докле ће се Мостар третирати као “град случај”, због чега му неки не допуштају да буде нормалан град, да за Мостар вриједе иста изборна правила као и за све друге градове у БиХ? Није ли то политички ипак некоректно и недоследно?

Тамир Васер: Мостар је такав због аранжмана у Уставу ФБиХ и он такође има и наслеђе кантона с посебним статусом. Такво ће стање остати једно вријеме све док се евентуално не промијени Устав ФБиХ, а то се, по мени, неодложно мора догодити, што прије – то боље. Тек тада је могуће размишљати и мијењати статус Мостара.

Дневни лист: Још није отворена парламентарна расправа око “препорука” о уставним промјенама које је правни тим урадио на захтјев америчке амбасаде у БиХ. Напokon је јасно да се заиста коначно морају разријешити затегнути односи између Бошњака и Хрвата у ФБиХ. Шта мислите због чега се толико страхује и оклијева с преустројем Федерације иако сви виде да је она скупа и неефикасна?

Тамир Васер: Чини ми се да нико не спори да је потребна уставна реформа у ФБиХ. Мој утисак је да око тога постоји

консензус, барем ја нисам чуо да неко сматра да је овакво стање добро и да га не треба мијењати. Ипак, код неких странака се показује страх од губљења средстава или инструмената преко којих су демонстрирали своју моћ, тешко се одрећи различитих привилегија. Да би опструисали реформе, те елите свјесно сва горућа питања пребацују на национални терен како би застрашили народ умјесто да понуде нове квалитетније приједлоге за цјелокупни пакет промјена како би се стратешки и дубински преуредила гломазна и скупа Федерација. Сматрам да све политичке странке, ако су одговорне, имају обавезу да учествују и дају свој допринос неизбјежним... реформским захватима. Лично прижељкујем да се расправа отвори и прије парламентарних избора у БиХ. Морам и желим да будем оптимист да ће политичке странке у Парламенту доћи до прихватљивог договора.

Дневни лист: Да ли ће Америка, која је покровитељ “преорука” о уставном преуређењу ФБиХ, тражити од политичких актера и странака одговор на реформску понуду?

Тамир Васер: Одговор очекују и желе грађани ФБиХ. Они несумњиво прије свега траже расправу како би се ријешило питање скупе и троме администрације у Федерацији.

Дневни лист: Како коментаришете резолуцију Европског парламента у којој се, између осталог, наводи да су централизам и сепаратизам подједнако лоше опције за БиХ?

Тамир Васер: Знате, много тога је речено о тој резолуцији. Она је поприлично дугачка и покрива различит спектар важних питања. На примјер, она говори о корупцији, о економском развоју, смањењу администрације, реформи Федерације, правима ЛГБТ заједнице и сл. Ако посматрамо резолуцију као цјелину, лако се да примијетити да она, заправо, говори о ономе на шта међународна заједница упозорава већ дуже вријеме. Дакле, потребне су реформе како би БиХ постала стабилна, мултинационална развијена држава која је определијелена за ЕУ.

Дневни лист: Мучни и неуспјешни преговори око случаја “Сејдић и Финци” су некако гурнули у други план проблеме државне и војне имовине. Милорад Додик је блокирао пут БиХ према НАТО-у. Америка га је у неку руку “казнила” прекидом комуникације. Има ли назнака да ће се односи ускоро поновно успоставити?

Тамир Васер: Желио бих да подсјетим како је ОНР желио искрено да помогне да се ријеше врло битна питања државне и војне имовине. Као што је познато, неке странке инсистирају да се државна и војна имовина рјешавају у пакету. Позиција ОНР-а је јасна, свако рјешење које се евентуално усагласи мора бити у складу с одлуком Уставног суда БиХ. То се може урадити и у пакету, али и одвојено, небитно, ми смо и даље спремни да помажемо домаћим лидерима. Нама је само важно да се поштује одлука Уставног суда БиХ.